

Opgør om lønmodtagerrettigheder

Skrevet af: **Redaktionen** | Offentliggjort: 15. april 2014

Der udspiller sig et absurd teaterstykke lige nu på det danske arbejdsmarked. På den ene side deltager OAO, FTF og AC i arbejdet med en Tillidsreform, der styres af indenrigsminister Margrethe Vestager. På den anden side forbereder de offentlige arbejdsgivere – orkestreret af Moderniseringsstyrelsen i det socialdemokratisk ledede finansministerium – et frontalt opgør med de selv samme faglige organisationer til Overenskomstforhandlingerne i 2015.

Midt i dette spil har OAO, FTF og AC indgået en aftale med indenrigsministeren om, at hun sammen med KL og Danske Regioner kan indlede forsøg med "fritagelse for overenskomstmæssige bindinger".

I et brev til ministre, regionsformænd og borgmestre skriver Margrethe Vestager sammen med formændene fra henholdsvis KL og Danske Regioner, at "nu igangsætter vi initiativet om forsøg med fravigelse af overenskomster i både staten, regionerne og kommunerne. Formålet med forsøgsordningen er at vurdere, om de nuværende overenskomster udgør en barriere for en smartere indretning af opgaveløsningen". Herefter kan parterne eventuelt aftale fravige de generelle overenskomster. Nogle få generelle aftaler er undtaget fra "forsøget", og FOA og LC (lærernes centralorganisation) deltager ikke i ordningen.

Det er nøjagtig samme melodi, som Produktivitetskommissionen er slået ind på i sin afsluttende rapport.

Underforstået: Målet er, at det er arbejdsgivernes definition af opgaveløsningen og af, hvad der er en smartere opgaveløsning, der skal sætte rammerne for overenskomsterne og ikke de offentlige lønmodtageres legitime krav om ordentlige løn- og arbejdsforhold.

Det nærmer sig det bizarre, at det er en socialdemokratisk ledet regering, en socialdemokratisk formand for Danske Regioner og en socialdemokratisk formand for KL's arbejdsmarkedsudvalg, der er slået ind på en linje op til overenskomsterne, som har som sit primære formål at undergrave de centrale overenskomster, lønmodtagernes rettigheder og at reducere de faglige organisationers styrke som aftalepart. Men det bizarre bliver først for alvor absurd, fordi fagbevægelsens hovedorganisationer overhovedet ikke er gået til modangreb.

Nu kunne det selvfølgelig forholde sig sådan, at man i OAO, FTF og AC ikke har opdaget, hvad der er på vej. Det forekommer dog ikke troligt. Det virker mere overbevisende, at man i sin tid lod sig fange ind af regeringens tillidsudspil – en slags mini trepartsforhandling – og nu ikke kan komme ud af saksen uden at tabe ansigt. Hellere deltage i dette bizarre spil end at gå ud og forklare medlemmerne, at man tog fejl, og at det ender med en konfrontation ved OK-15.

Desværre må man konstatere, at det er historien, som gentager sig. De faglige organisationer gjorde heller ikke op til OK-13 meget for at advare medlemmerne om, hvad der var på spil. Tværtimod valgte man at holde lav profil i håbet om, at man kunne undgå den store konfrontation. Det lykkedes dengang. Man lod lærerne tage den ulige kamp med regeringen og KL, og trods megen forargelse og forbitrelse gjorde resten af fagbevægelsen reelt intet for at støtte lærerne.

Men selv om det i 2013 faktisk lykkedes at undgå den store konfrontation, lykkedes det ikke at få gjort regeringen, KL og Danske Regioner klart, at man ikke er til sinds at acceptere deres krav om

udvidet ledelsesret, øget individuel løndannelse, færre tillidsrepræsentanter, øget fleksibel arbejdstid og reduktion af organisationernes aftaleret.

Arbejdsgivernes radikale krav blev i 2013 nedtonet, men ikke afvist, og nu stiller de samme arbejdsgivere nøjagtig de samme krav igen samtidig med, at erfaringerne fra 2013 fortæller dem, at organisationernes sammenhold og vilje til at kæmpe ikke er imponerende. Man har ikke mødt nogen kritik af målene, og man har ikke mødt nogen kritik af KL, der på organisationens hjemmeside skriver, at man vil reducere, "antallet af områder, hvor organisationerne har forhandlings- og aftaleret", og have færre regler i MED systemet og færre TR beskyttede.

Organisationernes tavshed er alarmerende, al den stund finansministeriet, indenrigsministeriet, KL og Danske Regioner har lagt sig entydigt fast på den linje, som Produktivitetskommissionen har trukket op i sin endelige rapport:

- Der skal indgås brede og fleksible overenskomster, der åbner for færre centrale og bindende aftaler og flere rammeaftaler, som de lokale parter helt ude på den enkelte arbejdsplads skal udfylde.
- Arbejdstidsreglerne skal blødes op, så de nemmere kan tilpasses opgaveløsningen, som arbejdsgiverne i øvrigt definerer. "Kompetencen til at indgå lokale aftaler om bedre udnyttelse af arbejdstiden decentraliseres, så lederne, medarbejderne og de lokale tillidsrepræsentanter får bedre muligheder for at indgå sådanne aftaler".
- En større del af løndannelsen skal foregå lokalt eller ved individuelle aftaler mellem ledelsen og den enkelte medarbejder.
- Lønnen skal knyttes til resultater og præstationer, som ledelsen også her definerer.

Selv om det er Produktivitetskommissionen, der har formuleret disse ønsker i den afsluttende rapport, adskiller de sig ikke nævneværdigt fra de ønsker og krav, som personalestyrelsen (nu Moderniseringsstyrelsen), KL og Danske Regioner allerede formulerede op til OK-11. Som i 2013 trak arbejdsgiverne også kravene tilbage i 2011, men i det samlede forløb har de over to overenskomster fået præciseret og modnet det tema, der skal kæmpes om i 2015:

Markant udvidelse af ledelsesretten og markante begrænsninger af organisationernes aftale- og forhandlingsret.

Det, der adskiller det aktuelle spil fra forløbene op til OK-11 og OK-13, er at både regeringen, produktivitetskommissionen, KL og Danske Regioner i fællesskab er ved at tegne et billede, som gør det mere eller mindre illegitimt for lønmodtagerne at fastholde retten til at sælge deres arbejdskraft på en måde, der sikrer dem ordentlige arbejds- og levebetingelser. Overenskomsterne, som strengt taget ikke handler om andet, skal underordnes hensynet til en eller anden "borger i centrum" eller en "patient i centrum", der i øvrigt ikke eksisterer i den virkelige verden.

Borgeren i centrum er en arbejdsgiverskabt figur. Det er arbejdsgiveren, som både definerer, hvad centrum er, og hvad der skal præsteres for at indfri den fiktive borgers forventninger. Derved bliver det selvfølgelig også arbejdsgiveren, som opnår retten til at bestemme større dele af løndannelsen, arbejdstidsplanlægningen, arbejdsklimaet, medbestemmelsesomfanget og så videre.

På den led tegner man allerede nu det billede, som skal anvendes i kampen om den offentlige mening og støtte, så KL og Danske Regioner denne gang kan sætte trumf på det, man gik efter i 2011 og 2013, og som Moderniseringsstyrelsen går efter i 2015: "at løn bliver et strategisk ledelsesredskab", og at kravene "understøtter arbejdet med løn og arbejdstid i staten som en væsentlig og integreret del af udgiftspolitikken".

Hvis ikke det billede udfordres af de faglige organisationer - hvad der ikke er meget, der tyder på lige nu - så vil både regeringen, den borgerlige opposition, KL og Danske Regioner uden tøven kunne udstille de faglige organisationer og deres medlemmer som ufølsomme overfor borgernes ve og vel, når de alene fremsætter krav, der skal sikre de ansatte rimelige løn- og arbejdsforhold, uanset om de konflikter med "høj service og øget produktivitet".

Præmissen er således allerede formuleret, og indtil videre ser det ud til, at toneangivende fagligere ledere har købt den.

Formanden for OAO, Bodil Otto fra HK, mener, at mulighederne for at imødekomme Produktivitetskommissionens anbefalinger allerede eksisterer i dag. Og Dennis Kristensen fra FOA afviser yderligere lokal løndannelse med den begrundelse, at det alligevel altid er de bedst uddannede, som løber med den største del af kagen. Underforstået at forholdt det sig omvendt, kunne man godt tale om øget decentralisering af løndannelsen.

Ikke et eneste ord om intentionerne om at reducere organisationernes forhandlings- og aftaleret. Ikke et ord om, at øget lokal- og individuel løndannelse vil svække lønmodtagernes stilling generelt og skabe øget splid. Ikke et ord om, at løndannelsen absolut ikke er et strategisk værktøj for arbejdsgiverne, men tværtimod prisen for salget af arbejdskraft, og at denne pris selvfølgelig nu skal forhandles centralt, hvor lønmodtagerne står stærkest. Ikke et ord om, at man vil svække MED systemet yderligere samtidig med, at regeringen og kommunerne er ved at flyde over af gode intentioner om mere tillid. Ikke et ord om, at øget fleksibel arbejdstidstilrettelæggelse, der skal lette opgaveløsningen, vil reducere medlemmernes helt elementære rettigheder og mulighed for at planlægge deres egen fri tid.

Ikke et ord om, at hele den orkestrerede iscenesættelse af OK-15 har som formål at udvide ledelsesretten på alle områder - i et omfang, som gør den næsten totalitær i den forstand, at medarbejderne og deres tillidsrepræsentanter vil have stadigt færre rettigheder at støtte sig til. Og ikke et ord om, at konsekvenserne af arbejdsgivernes krav - for så vidt de får held til at tvinge dem igennem - vil være, at hele det faglige retssystem undergraves - og så er den "danske model" først for alvor blevet til en tom skal.

Selvfølgelig vil der på et eller andet tidspunkt komme en modreaktion fra de faglige ledere. Om ikke før så når arbejdsgivernes offensiv bliver så åben og konsekvenserne så tydelige, at medlemmerne, de lokale organisationer og tillidsrepræsentanter begynder at reagere.

Problemet er, at reaktionen kan komme så sent, at det for det første bliver vanskeligt at mobilisere medlemmerne og for det andet umuligt at nå at forberede dem og resten af den danske fagbevægelse på den konflikt, som kan blive resultatet. Dertil kommer, at en eventuel konflikt med den socialdemokratisk ledede regering vil løbe hele foråret, hvor der senest skal afholdes folketingsvalg i efteråret. Så hele overenskomstforløbet vil om noget være politiseret fra start til slut, og den borgerlige opposition vil selvfølgelig vide at tage tråden op, hvis fagbevægelsen taber overenskomstkampen, og den selv vinder valget.

Med et socialdemokrati, der selv har indledt opgøret med fagbevægelsens relative styrke, og en fagbevægelse, der ikke har formået at tilbagevise den socialdemokratisk ledede regerings offensiv, skal den borgerlige opposition bære sig ualmindelig tåbeligt ad for ikke at udnytte situationen fuldt ud til at tromle sin egen politik igennem på rekordtid.

Det er det, der er på spil - allerede nu.

Af samme grund stiller det også hele venstrefløjens både i og udenfor fagbevægelsen overfor den

opgave at gøre forberedelserne til OK-15 til en af de væsentligste kampfelter resten af året. Hvis ikke de faglige ledere kan finde ud af at forberede medlemmerne og resten af fagbevægelsen på, hvad der er i vente og ikke mindst de langsigtede konsekvenser, falder ansvaret for, at det alligevel sker, på venstrefløjens både i S, SF og EL.

Som det klart fremgår af arbejdsgivernes udspil, skal der opbygges en modoffensiv på to fronter.

For det første skal alle bestræbelserne for at underordne overenskomsterne hensynet til de arbejdsgiverbestemte "borgere i centrum" og de arbejdsgiverbestemte krav til produktiviteten modargumenteres og afsløres. Det bliver en central opgave at spolere det billede og i stedet fremstille modbilledet: At overenskomstforhandlingerne selvfølgelig handler om, at lønmodtagerne har en legitim ret til at kæmpe for de bedst mulige løn- og arbejdsforhold. Herunder rimelige arbejdstidsregler, som sikrer dem et liv udenfor arbejdet. Hvis "borgeren skal sættes i centrum" og produktiviteten skal øges, så må arbejdsgiverne - Finansministeriet, KL og Danske Regioner - finde ud af det med skyldig hensyntagen til de indgåede aftaler. De har jo ledelsesretten!

For det andet skal det øverst på dagsordenen, at ledelsesretten ikke skal udvides, fordi det indebærer en indskrænkning af medarbejdernes rettigheder. Hertil kommer, at med arbejdsgivernes fremfærd er der intet som taler for at udvide den lokale løndannelse. Tværtimod har arbejdsgiverne skabt en situation og blotlagt deres hensigter i en sådan grad, at det faktisk ligger lige for at styrke de centrale aftaler. Det er medlemmernes bedste beskyttelse og giver TR de bedste betingelser for at begrænse ledernes vilkårlige dispositioner. Kollektivet er individets bedste beskyttelse!

En sådan modoffensiv fra fagbevægelsen vil selvfølgelig blive angrebet for at udbygge de stive regler og vanskeliggøre ledernes mulighed for at gøre den offentlige sektor mere produktiv og fleksibel. Men det er af afgørende vigtighed, at denne argumentation kan modbevise: Fastholdelse af kollektive, generelle aftaler på arbejdsmarkedet er den bedste beskyttelse af den enkelte medarbejders rettigheder. Opgiver man dem, så prisdækker man medarbejderne. Og dermed også borgerne.

Det er præcist på dette tema, at den politiske kamp skal føres og vil blive ført.

Modsvaret fra fagbevægelsen og den politiske venstrefløj må allerede formuleres nu: Hverken den socialdemokratiske ledede regering, KL eller Danske Regioner skal gøre sig forhåbninger om reelle Tillidsreformer og øget ansvarlighed blandt medarbejderne, når man reelt går efter den totale ledelsesret. Det skal ikke være de offentligt ansatte lønmodtagere, der med tab af faglige rettigheder, præstationsløn, forringede arbejdsvilkår og så videre skal betale for at holde en velfærdsstat i live, som de siddende regeringer siden 2001 systematisk har forringet og stort set afskaffet.

Hvis det politiske system virkelig vil sætte borgeren i centrum og øge produktiviteten, så ligger løsningen lige for: Indskrænk ledelsesretten, udvid medarbejdernes myndighed (den ansattes ret til at træffe afgørelser på et fagligt grundlag), følg de vedtagne regler og demokratiser beslutningsgangen i hele forvaltningen. Det skal være det centrale budskab - det budskab, som der kan og skal mobiliseres på.